

TÉMY DIZERTAČNÝCH PRÁC NA AKADEMICKÝ ROK 2026/27
ŠTUDIJNÝ ODBOR FILOLÓGIA
ŠTUDIJNÝ PROGRAM APLIKOVANÉ CUDZIE JAZYKY V ODBORNEJ
KOMUNIKÁCIÍ

doc. PhDr. Radoslav Štefančík, MPol., Ph.D.

Metaforické rámce migrácie v jazyku radikálneho populizmu: kontrastívna analýza

Dizertačná práca skúma metaforické rámce, ktorými radikálni populistí konštruujú tému migrácie v súčasnom európskom politickom diskurze. Výskum je založený na kontrastívnej analýze politických posolstiev v rôznych komunikačných prostrediach, aby odhalil podobnosti aj špecifiká v metaforickom spracovaní tejto témy. Analýza sa zameriava na identifikáciu dominantných metaforických domén, pričom sleduje ich ideologické funkcie a argumentačnú silu. Zistenia sa venujú otázke, či radikálny populizmus využíva stabilné metafory, ktoré podporujú antagonizmus, polarizáciu a obraz migrácie ako hrozby. Práca prispieva k filologickému výskumu.

Metaphorical frameworks of migration in the language of radical populism: a contrastive analysis

This dissertation examines the metaphorical frameworks used by radical populists to construct the topic of migration in contemporary European political discourse. The research is based on a contrastive analysis of political messages in various communication environments in order to reveal similarities and specificities in the metaphorical treatment of this topic. The analysis focuses on identifying dominant metaphorical domains, examining their ideological functions and argumentative power. The findings address the question of whether radical populism uses stable metaphors that promote antagonism, polarization, and the image of migration as a threat. The thesis contributes to philological research.

Jazyk práce - nemecký

doc. Mgr. Ing. Katarína Seresová, PhD.

Falsche Freunde ako zdroj chýb v preklade medzi nemčinou a slovenčinou

Predkladaná dizertačná práca sa zameriava na problematiku tzv. *falsche Freunde* v preklade medzi nemčinou a slovenčinou a ich vplyv na kvalitu prekladového produktu. Cieľom práce je identifikovať, klasifikovať a analyzovať lexikálne jednotky, ktoré v oboch jazykoch vykazujú formálnu podobnosť, avšak významovú odlišnosť, a ktoré sa v prekladovej praxi opakovane stávajú zdrojom interferenčných chýb. Výskum bude vychádzať z kontrastívneho a translátologického prístupu a opierať sa o analýzu autentických prekladov odborných aj publicistických textov.

Metodologicky sa práca zameria na kvalitatívnu a kvantitatívnu analýzu prekladateľských riešení, pričom osobitná pozornosť bude venovaná kognitívnym a kontextovým faktorom, ktoré

vedú k nesprávnej interpretácii významu. Súčasťou výskumu bude aj skúmanie stratégií, ktorými skúsení prekladatelia eliminujú negatívny vplyv *falsche Freunde*. Výsledky práce by mali prispieť k prehĺbeniu teoretického poznania v oblasti translatológie a zároveň ponúknuť praktické didaktické odporúčania pre výučbu prekladu medzi nemčinou a slovenčinou.

False Friends as a Source of Errors in Translation between German and Slovak

The proposed doctoral dissertation focuses on the phenomenon of so-called *false friends* in translation between German and Slovak and their impact on the quality of translated texts. The aim of the study is to identify, classify, and analyze lexical units that exhibit formal similarity in both languages but differ in meaning and that repeatedly constitute a source of interference-related errors in translation practice. The research adopts a contrastive and translatological approach and is based on the analysis of authentic translations of both specialized and journalistic texts.

Methodologically, the dissertation combines qualitative and quantitative analysis of translation solutions, with particular attention paid to cognitive and contextual factors leading to incorrect semantic interpretation. The study also examines strategies employed by experienced translators to minimize the negative effects of *false friends*. The findings are expected to contribute to a deeper theoretical understanding within the field of translation studies and to provide practical didactic recommendations for the teaching of translation between German and Slovak.

Jazyk práce - nemecký

Dr. habil., PhDr. Ildikó Némethová, PhD.

Adaptácia verzus štandardizácia: Praktiky vedenia čínskych firiem v strednej Európe

Táto doktorandská práca skúma, ako čínske firmy pôsobiace v strednej Európe vyvažujú štandardizáciu modelov vedenia vo svojej domovskej krajine s prispôbením sa miestnym kultúrnym a inštitucionálnym kontextom, so zameraním na Maďarsko a Slovensko. Na základe teórie medzikultúrneho vedenia a medzinárodného obchodu štúdiá skúma štýly vedenia, autoritu, komunikáciu a rozhodovanie v čínskych dcérskych spoločnostiach. Pomocou kombinovaného prístupu výskum identifikuje kľúčové faktory, ktoré formujú prispôbenie vedenia, a hodnotí ich vplyv na efektívnosť organizácie. Štúdiá prispieva k teórii medzikultúrneho vedenia a poskytuje praktické poznatky pre nadnárodné podniky pôsobiace v strednej Európe.

Ciele výskumu

1. Analyzovať praktiky vedenia v čínskych firmách pôsobiacich v strednej Európe.
2. Skúmať rovnováhu medzi štandardizovanými a miestne prispôbenými prístupmi k vedeniu v Maďarsku a na Slovensku.
3. Identifikovať kultúrne a inštitucionálne faktory ovplyvňujúce praktiky vedenia.
4. Posúdiť organizačné účinky rôznych stratégií prispôbenia vedenia.

Adaptation vs. Standardisation: Leadership Practices of Chinese Firms in Central Europe

This doctoral research examines how Chinese firms operating in Central Europe balance the standardisation of home-country leadership models with adaptation to local cultural and

institutional contexts, with a focus on Hungary and Slovakia. Grounded in cross-cultural leadership and international business theory, the study explores leadership styles, authority, communication, and decision-making in Chinese subsidiaries. Using a mixed-methods approach, the research identifies key factors shaping leadership adaptation and evaluates their impact on organisational effectiveness. The study contributes to cross-cultural leadership theory and provides practical insights for multinational enterprises operating in Central Europe.

Research Objectives

1. To analyse leadership practices in Chinese firms operating in Central Europe.
2. To examine the balance between standardised and locally adapted leadership approaches in Hungary and Slovakia.
3. To identify cultural and institutional factors influencing leadership practices.
4. To assess the organisational effects of different leadership adaptation strategies.

Jazyk práce - anglický

prof. Elena Marková, DrSc.

Vplyv angličtiny na moderné slovanské jazyky

Abstrakt: skutočnosť vplyvu angličtiny na iné moderné jazyky, vrátane slovanských, je nesporná. Cieľom štúdie je identifikovať v jednojazyčnom alebo dvojazyčnom komparatívnom aspekte povahu vplyvu anglického jazyka. Môže sa prejavíť nielen priamymi pôžičkami a výpočtami, používaním komunikačných foriem, ale aj podriadením sa jeho jazykovým vlastnostiam (trendy smerom k redukcii, kontrakcii jazykových jednotiek), vývozom špecifických metód tvorby slov (univerbalizácia, konverzia). Téma zahŕňa aj štúdium spôsobov prispôsobenia vypožičaných prvkov a derivačných trendov v prijímajúcom jazyku, vlastného a cudzieho, medzinárodného a národného v jazykoch.

The influence of English on modern Slavic languages.

Abstract: The influence of English on other modern languages, including Slavic languages, is indisputable. The aim of this study is to identify the nature of the influence of the English language in a monolingual or bilingual comparative aspect. This influence can manifest itself not only in direct borrowings and calques, the use of communicative forms, but also in the subordination to its linguistic characteristics (trends towards reduction, contraction of linguistic units), the export of specific methods of word formation (universalization, conversion). The topic also includes the study of ways of adapting borrowed elements and derivation trends in the receiving language, native and foreign, international and national in languages.

Jazyk práce - ruský

doc. Mgr. Zuzana Gašová, PhD.

Komparácia terminológie vybranej oblasti práva pre jazykový pár nemčina – slovenčina v kontexte strojového prekladu a prekladu s podporou UI

Anotácia práce: Práca porovnáva terminológiu vybranej oblasti práva v jazykovom páre „nemčina – slovenčina“ a má poukázať na rozličnú mieru ekvivalencie jednotlivých termínov

v závislosti od špecifik právnych systémov. Na základe (1) analýzy vybraných termínov zachytávajúcej sémantické, pragmatické a i. zvláštnosti termínu a (2) s prihliadnutím na možnosti strojového prekladu a prekladu s podporou UI má autor/ka práce poukázať na úskalia translácie vybraných termínov a navrhnúť vhodné prekladateľské riešenia.

Comparison of terminology in a selected area of law for the language pair German – Slovak in the context of machine translation and translation with AI support

Abstract: This thesis compares terminology in a selected area of law for the language pair "German – Slovak" and aims to highlight the varying degrees of equivalence of individual terms depending on the specifics of legal systems. Based on (1) an analysis of selected terms capturing the semantic, pragmatic, and other peculiarities of the term and (2) taking into account the possibilities of machine translation and AI-assisted translation, the author of the thesis aims to point out the pitfalls of translating selected terms and propose suitable translation solutions.

Jazyk práce - nemecký

doc. Mgr. Mária Spišáková, PhD.

Vývoj modelov spracovania prirodzeného jazyka (PLN) pre špecifické oblasti španielčiny pre podnikanie

Práca sa zameriava na vývoj modelov spracovania prirodzeného jazyka (PLN) poháňaných umelou inteligenciou, známych aj ako chatboty, určených na písanie a analýzu odborných textov v španielčine pre podnikanie.

Cieľom práce je vytvorenie a publikovanie chatbota špecializovaného na konkrétnu oblasť španielčiny pre podnikanie, ktorý dokáže vytvárať a vylepšovať texty každodenného použitia pre firmy, obchodné komory, ekonomické a obchodné úrady a univerzity, kde sa vyučuje španielčina pre podnikanie.

Výskum sa zakladá na počítačovej analýze potrieb podnikov, obchodných komôr a ekonomických a obchodných úradov s cieľom izolovať typ textu, pre ktorý bude vhodná podpora modelu PLN. Na tento účel sa analyzujú potreby cieľového kontextu (target needs), súčasná situácia (present situation analysis), nedostatky (lacks) a očakávania používateľov (wants).

Následne sa identifikujú charakteristiky vybraného typu textu v španielčine pre podnikanie a vypracuje sa špecializovaný ad hoc korpus, ktorý sa použije na implementáciu chatbota. Chatbot sa bude trénovať prostredníctvom jemného doladenia (fine-tuning) existujúceho modelu a alternatívne prostredníctvom architektúry Retrieval Augmented Generation (RAG). Nakoniec bude účinnosť výsledného nástroja vyhodnotená prostredníctvom automatického hodnotenia (s využitím lexikálnych a sémantických metrick podobnosti na porovnanie generovaných textov s referenčnými modelmi vytvorenými ľuďmi) a odborného posúdenia špecialistami na obchodnú španielčinu, po čom budú nasledovať vylepšenia a opakované zdokonaľovanie.

Zistenia prispejú k zlepšeniu efektívnosti a účinnosti tvorby textov v uvedených organizáciách pri ich každodenných úlohách, k výskumu využitia umelej inteligencie v obchodnej španielčine pri úlohách analýzy, korekcie a generovania špecializovaných textov a k výučbe obchodnej španielčiny prostredníctvom ad hoc generovania textov prispôbených potrebám študentov a lektorov, čím sa zabezpečí väčšia dokumentačná vysledovateľnosť a kontrola nad použitými jazykovými zdrojmi ako v prípade neshpecializovaných všeobecných modelov umelej inteligencie.

Development of Natural Language Processing (NLP) Models for Specific Domains of Business Spanish

The doctoral thesis focuses on the development of Natural Language Processing (NLP) models powered by Artificial Intelligence, also known as chatbots, dedicated to the writing and analysis of specialized Business Spanish texts.

The objective of this work is the production and publication of a chatbot specialized in a specific area of Business Spanish that can create and improve texts for everyday use by companies, Chambers of Commerce, Economic and Commercial Offices, and universities where Business Spanish is taught.

The research will begin with a needs analysis of companies, Chambers of Commerce, and Economic and Commercial Offices to identify the type of text for which NLP support would be appropriate. For this purpose, the needs of the target context (target needs), the current situation (present situation analysis), existing gaps (lacks), and user expectations (wants) will be analyzed.

Subsequently, the characteristics of the selected type of Business Spanish text will be identified, and a specialized *ad hoc* corpus will be developed to implement the chatbot. The chatbot will be trained through fine-tuning of an existing model and, alternatively, using a Retrieval-Augmented Generation (RAG) architecture.

Finally, the effectiveness of the resulting tool will be evaluated through automatic evaluation (using lexical and semantic similarity metrics to compare generated texts with human reference models) and expert assessment by Business Spanish specialists, followed by improvements and iterative refinements.

The findings will contribute to improving the effectiveness and efficiency of text production in the aforementioned organizations for their daily tasks; to the research on the use of AI in Business Spanish for tasks of analysis, correction, and generation of specialized texts; and to the teaching of Business Spanish through the *ad hoc* generation of texts tailored to the needs of students and instructors, providing greater documentary traceability and control over the linguistic sources used than non-specialized general AI models.

Jazyk práce - španielsky

Mgr. Jozef Štefčík, PhD.

Možnosti umelej inteligencie na automatizáciu kontroly terminológie v prekladateľských pracovných postupoch

Terminologická konzistentnosť patrí medzi najväčšie výzvy z pohľadu kvality profesionálnych prekladoch, najmä v oblastiach, kde musia názvy produktov, regulované termíny a firemná terminológia byť jednoznačné a verifikovateľná viacerými aktérmi. Hoci moderné nástroje CAT ponúkajú funkcie manažmentu, zabezpečenia kvality (QM/QA) a kontrolu terminológie, prax často vychádza z vyhľadávania zhôd a manuálnej revízie. Ide o procesy, ktoré sú časovo náročné, repetitívne a citlivé na jazykové variácie (napr. skloňovanie, skratky či kontextovo podmienený výber termínov). Cieľom tejto dizertačnej práce je preskúmať techniky a vhodné platformy pomocou využitia nástrojov umelej inteligencie, ktoré umožňujú automatizovať a zefektívniť kontrolu terminológie v prekladateľských zadaniach za pomoci ľudských prekladateľov, projektových manažérov a revízorov.

Dizertačná práca sa zameriava na translačné procesy v rámci identifikácie termínov, bilingválneho párovania termínov, vyhľadávania ekvivalentov a automatickej detekcie nekonzistentnosti v automatizovaných prekladoch. Pokúsi sa doplniť existujúce mechanizmy kontroly kvality (QA) a verifikácie človekom. Práca má špecifikovať potenciálne terminologické problémy, objasniť dôvody problémov a ukázať, ako vyberať vhodné termíny do terminologických databáz v spolupráci s terminológmi, prekladateľmi a revízormi. Osobitná pozornosť sa venuje integrácii do pracovných postupov: (1) zefektívneniu výberu a integrácie terminologických databáz, (2) spoľahlivému prepojeniu systémov na správu obsahu so

systemami na riadenie prekladov a (3) podpore automatizovaného prenosu obsahu verifikačnou kontrolou terminológie v rámci procesu prekladu.

Očakávaným výsledkom je overený prototyp alebo metodický rámec, ktorý zvýši mieru terminologickej konzistencie, zníži objem zbytočnej revíznej práce a poskytne praktické odporúčania na implementáciu terminologickej kontroly kvality v reálnych translačných zadaniach.

Exploring AI-based techniques to automate terminology check in translation workflows

Terminological consistency is one of the biggest challenges in terms of the quality of professional translations, especially in areas where product names, regulated terms, and corporate terminology must be unambiguous and verifiable by multiple parties. Although modern CAT tools offer management, quality assurance (QM/QA), and terminology control features, practice often relies on matching and manual revision. These processes are time-consuming, repetitive, and sensitive to linguistic variations (e.g., declension, abbreviations, or context-dependent term selection). The aim of this dissertation is to explore techniques and suitable platforms using artificial intelligence tools that enable the automation and streamlining of terminology control in translation tasks with the help of human translators, project managers, and reviewers.

Jazyk práce - anglický

Mgr. Silvia Adamcová, PhD.

Autorita v hlase: prozodická analýza verejných prejavov

Dizertačná práca sa zameriava na skúmanie prozodických vlastností hovoreného jazyka ako kľúčového prostriedku vyjadrenia autority vo verejných prejavoch. Cieľom práce je analyzovať charakteristiky reči a ich úlohu pri vytváraní percepcie autority u poslucháčov. Výskum vychádza z foneticko-fonologického a pragmatického prístupu a pracuje s autentickými nahrávkami verejných prejavov vybraných rečníkov. Práca skúma vzťah medzi konkrétnymi prozodickými stratégiami a komunikačnou funkciou prejavu v kontexte verejnej komunikácie. Výsledky práce prispievajú k hlbšiemu porozumeniu úlohy hlasu a prozódie pri realizácii jazykovej autority a rozširujú poznanie o neverbálnych a paraverbálnych aspektoch jazykovej moci.

Authority in the Voice: A Prosodic Analysis of Public Speeches

The dissertation focuses on the analysis of prosodic features of spoken language as a key means of expressing authority in public speeches. The aim of the study is to examine speech characteristics and their role in shaping listeners' perception of authority. The research is grounded in phonetic-phonological and pragmatic approaches and is based on the analysis of authentic recordings of public speeches delivered by selected speakers. The dissertation investigates the relationship between specific prosodic strategies and the communicative function of speech in the context of public communication. The findings contribute to a deeper understanding of the role of voice and prosody in the realization of linguistic authority and extend current knowledge of the nonverbal and paraverbal aspects of linguistic power.

Jazyk práce - anglický

